

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Brugseweg 41-43 (Ieper, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2019H63
Augustus – November 2019

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 2: PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteur: Wouter Van Goidsenhoven

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2019

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Programma van maatregelen.....	6
1.1	Administratieve gegevens	6
1.2	Synthese	8
1.3	Gemotiveerd advies.....	9
1.3.1	Volledigheid van het gevoerde onderzoek	9
1.3.2	Aanwezigheid van een archeologische site	11
1.3.3	De waardering van de archeologische site:	11
1.3.4	Impactbepaling	11
1.3.5	De bepaling van de maatregelen.....	11
1.4	Programma van Maatregelen	12
1.4.1	De aanleiding van het vooronderzoek	12
1.4.2	Bepalen van de onderzoeksstrategie	12
1.4.3	Vraagstelling en onderzoeksdoelen	12
1.4.3.1	Landschappelijk bodemonderzoek.....	12
1.4.3.2	Proefputtenonderzoek	13
1.4.4	Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem	14
1.4.5	Onderzoeksstrategie, -technieken en -methode	14
1.4.5.1	Landschappelijk bodemonderzoek.....	14
1.4.5.2	Proefputtenonderzoek	16
1.4.6	Eventuele afwijkingen van de CGP	17
1.4.7	Noodzakelijke competenties van de uitvoerders	17
1.4.8	Vondsten	18
1.5	Conclusie	18
2	Bibliografie.....	19

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	7
Figuur 2: Voorstel LBO weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	15
Figuur 3: Voorstel proefputten weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).....	17

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.	6
--	---

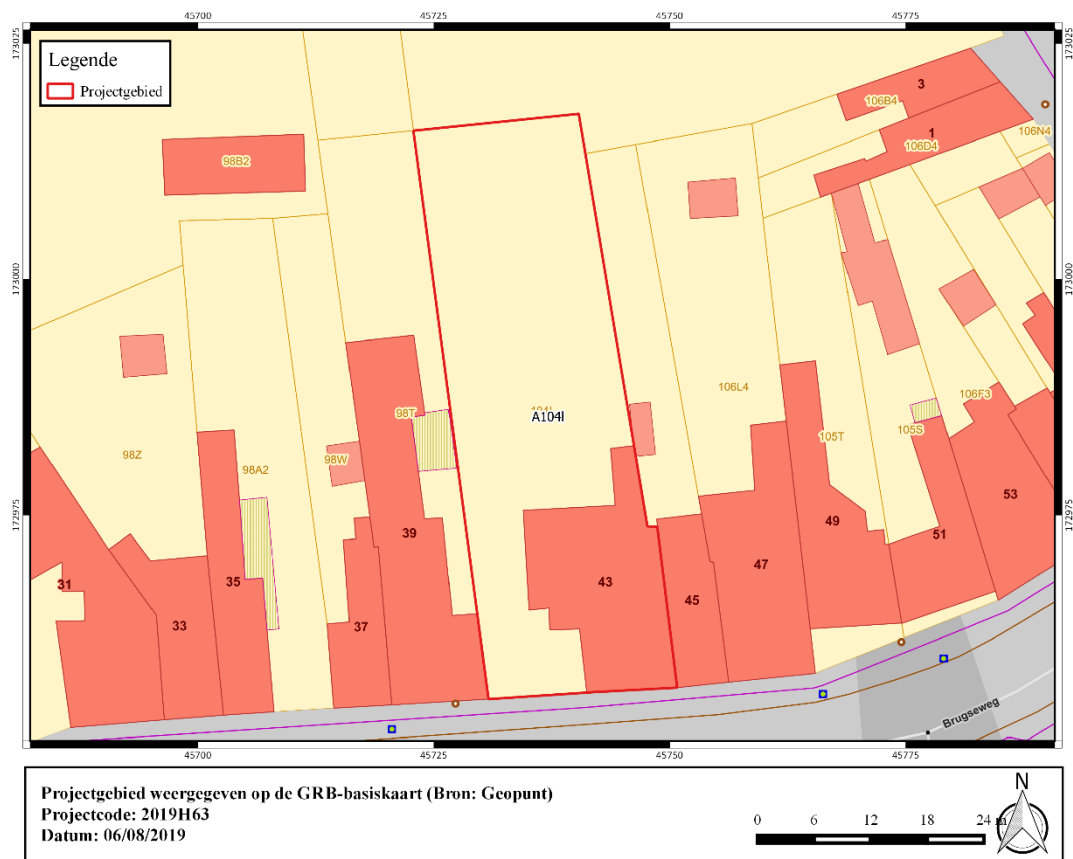

1 Programma van maatregelen

1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de initiatiefnemer	Architectenburo Berkein Bellemstraat 50 9880 Aalter	
b) Het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	Ruben Willaert, OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
c) De naam en het adres of maatschappelijke zetel van de erkende archeoloog	Ruben Willaert BVBA Ten Briele 14 bus 15 8200 Sint-Michiels-Brugge	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Ieper
	Deelgemeente	/
	Postcode	8900
	Adres	Brugseweg 41-43 8900 Ieper
	Toponiem	Brugseweg 41-43
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 45682 Y _{min} = 172951 X _{max} = 45790 Y _{max} = 173026
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Ieper, Afdeling 2, Sectie A, nr. 104l Figuur 1	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.2 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een nieuwbouwproject aan de Brugseweg 41-43 te Ieper. Het projectgebied is ca. 1150 m² groot waarvan ca. 260 m² is bebouwd tegen de straatzijde en 320 m² is verhard. De aanwezige bebouwing en verharding wordt in het kader van de geplande ontwikkeling gesloopt.

Landschappelijk gezien is Ieper gelegen in de zandleemstreek. De stad is ontstaan aan de rechteroever van de Ieperlee. Ten noorden van het terrein stroomt de Bellewaardebeek. De Quartairgeologische kaart situeert het onderzoeksgebied net ten oosten van het alluvium en geeft een profielopbouw weer van eolische afzettingen van het laat-Pleistoceen tot vroeg-Holoceen. De bodemkaart geeft geen informatie weer gelet op het verstedelijkt karkater van het onderzoeksgebied en de omgeving. Rondom het onderzoeksgebied worden hoofdzakelijk natte tot zeer natte, profielloze zandleembodems weergegeven. Op het lokale hoogtemodel valt op dat het terrein gelegen is in het verlengde van een lager gelegen, noord-zuid georiënteerde strook. Mogelijk gaat dit lager gelegen terrein terug op een geslechte stadsgracht.

Cartografische bronnen situeren het onderzoeksgebied ten noorden van de historische kern van Ieper, buiten de eerste stadsomwalling. Het terrein is weliswaar gelegen binnen de zgn. buitenparochies van Ieper, meerbepaald de Sint-Jansparochie. Deze buitenste parochies worden gevat binnen de tweede stadsomwalling of '*Uuterste Veste*' die wordt vervolledigd aan het begin van de 14^e eeuw. Tijdens het beleg van de stad door de Engelsen en Gentenaars in 1383 wordt deze tweede omwalling verwoest en de buitenste parochies opgegeven. Na het Spaanse bewind in de 16^e eeuw, worden in de 17^e eeuw de Vaubanvesten opgericht en uitgebouwd. Uit de bronnen kan afgeleid worden dat het onderzoeksgebied gelegen is ter hoogte van de buitenste verdedigingswerken. Op de Ferrariskaart is tevens zichtbaar dat het terrein zich vlakbij een poortgebouw bevindt. Op basis van het beschikbare kaartmateriaal is het niet evident te bepalen in welke mate het terrein samenvalt met de gracht. Tijdens de Eerste Wereldoorlog vormt de stad het steunpunt in de geallieerde linies. De frontlijn loopt in een ruime bocht omheen het oosten van de stad, de zgn. 'Ieperboog'. Gedurende de oorlog wordt de stad door de Duitse artillerie herschapen tot een totaal vernielde puinhoop. Enkele geraadpleegde loopgravenkaarten geven geen defensieve structuren weer binnen de grenzen van het onderzoeksgebied. Rondom het terrein worden op zowel de kaart uit oktober 1916 en maart 1918 verschillende loopgraafstructuren weergegeven. De orthofotosequentie geeft weinig tot geen evolutie weer inzake het landgebruik de voorbije decennia. Het terrein is tegen de straatzijde bebouwd en verhard, het noordelijk gedeelte blijft in gebruik als tuinzone. Op het luchtbeeld van 2000-2003 is een steiger met boot te zien. Dit zijn decoratieve elementen in de tuin, geen vijver.

Op het onderzoeksgebied of op belendende percelen zijn geen archeologische waarden gekend. Ten zuiden van de Brugseweg, ter hoogte van de Polenlaan, werden bij onderzoek in 2014 resten aangetroffen van laatmiddeleeuwse bakstenen structuren en relictten van de Spaanse versterking (CAI 214768). Bij een werfcontrole direct ten oosten van dit terrein in de jaren '80 werden eveneens afvalkuilen en beerputten uit de late middeleeuwen in kaart gebracht (CAI 76478). Bij onderzoek aan de Westkaai ten noorden van het onderzoeksgebied werden resten van de Vaubanvesten onderzocht, 19^e-eeuwse bewoning en baksteenovens (CAI 207032). De omliggende vindplaatsen opgenomen op het kaartblad van de CAI aldus bestaan in hoofdzaak uit enerzijds resten van laatmiddeleeuwse en jongere bewoning en artisanale activiteiten en anderzijds restanten van de postmiddeleeuwse stadsversterkingen.

Concreet dient ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een trefkans inzake archeologisch erfgoed. Het bureauonderzoek heeft geen argumenten aan het licht

gebracht waardoor aangenomen kan worden dat het terrein vrij is van archeologische resten. De verwachting bestaat uit resten van (laat-)middeleeuwse bewoning of resten van de stadsversterking. In eerste instantie is een landschappelijk bodemonderzoek noodzakelijk. Indien het terrein gelegen is ter hoogte van de geslechte stadsgracht dient uitgegaan te worden van een grotendeels vergraven bodemarchief. De kans dat verder archeologisch onderzoek in dit geval nog kan leiden tot kenniswinst wordt als beperkt ingeschat. Blijkt dat het terrein zich niet bevindt ter hoogte van de stadsgracht, en het bodemarchief is bewaard, dan is een onderzoek door middel van proefputten ter hoogte van de geplande ingrepen noodzakelijk.

1.3 Gemotiveerd advies

1.3.1 Volledigheid van het gevoerde onderzoek

Uit het bureauonderzoek blijkt een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De gegevens van de bureaustudie wijzen op een trefkans inzake middeleeuwse bewoning en resten van de Ieperse vestingswerken. Hoewel het terrein gelegen is langs het alluvium van de Ieperlee dient, in het kader van artefactensites, rekening gehouden te worden met het verstedelijkte karakter van de omgeving. De kans op kenniswinst bij verder onderzoek door middel van archeologische boringen wordt als quasi nihil ingeschat. De meest geschikte onderzoeksmethode bestaat in de eerste plaats uit een landschappelijk bodemonderzoek om de verstoringsgraad te evalueren. Mogelijk heeft de aanleg van de jongste stadsgracht het bodemarchief dermate vergraven dat verder onderzoek niet langer kan leiden tot kenniswinst. Blijkt het bodemarchief grotendeels bewaard, dan is een proefputtenonderzoek de meest aangewezen onderzoeksmethode.

Volgende onderzoeksmethoden werden overwogen:

-gespecialiseerd archivalisch onderzoek: in specifieke gevallen is bijkomend, gespecialiseerd bronnenonderzoek aangewezen. Deze vorm van verder doorgedreven archiefonderzoek heeft vooral betrekking op zeer specifieke contexten waarbij de archeologische/historische waarde niet volledig afgeleid kan worden uit de standaardbronnen die voor de opmaak van een archeologienota geraadpleegd worden. Eén van de meest voorkomende voorbeelden waar doorgedreven archivalisch onderzoek nodig is betreft locaties binnen het frontgebied van de Eerste Wereldoorlog.

Cartografische bronnen geven aan dat het onderzoeksgebied binnen de buitenste stadsomwalling van Ieper, die wordt opgegeven op het eind van de 14^e eeuw, gelegen is. Jongere cartografische bronnen situeren het terrein ter hoogte van, of net ten oosten van, een noord-zuid georiënteerde stadsgracht. Loopgravenkaarten uit de Eerste Wereldoorlog wijzen niet op de aanwezigheid van defensieve structuren binnen de grenzen van het onderzoeksgebied. Op basis van het kaartmateriaal en de gekende waarden bestaat de verwachting uit restanten van middeleeuwse bewoning of vroegmoderne verdedigingswerken. Verder terrein onderzoek is noodzakelijk om het verloop van de stadsgracht in kaart te brengen en zo de verstoringsgraad van het bodemarchief in te schatten. Bijkomend archiefonderzoek zal niet leiden tot kenniswinst die verder sturing kan geven aan het terreinonderzoek.

-landschappelijk bodemonderzoek: een landschappelijk bodemonderzoek kan altijd zinvol zijn indien een complexe landschappelijke situatie en bijgevolg een complexe bodemopbouw vermoed wordt. Ook als de verstoringshistoriek van het terrein niet duidelijk is, bijvoorbeeld

indien blijkt uit het bureauonderzoek dat het terrein bebouwd geweest is maar geen plannen beschikbaar zijn of activiteiten plaats hebben gevonden waarvan niet duidelijk is in welke mate zij een ernstige impact hebben gehad op de ondergrond.

Gelet op de ligging binnen verstedelijkt gebied en mogelijk ter hoogte van een relatief brede stadsgrachtgebied is er geen informatie met betrekking tot de verstoringsgraad of bewaringscondities. Mogelijk is het bodemarchief volledig verstoord door de aanleg van de stadsgracht waardoor bijkomende onderzoeksdaden niet langer zinvol kunnen zijn. Teneinde dit te evalueren is een onderzoek door middel van boringen noodzakelijk.

-geofysisch onderzoek: een geofysisch onderzoek heeft in hoofdzaak als doel om, zonder ingreep in de bodem, grotere ondergrondse anomalieën in kaart te brengen. In hoofdzaak betreft het structuren zoals funderingen en muren van bv. oude kloosters en kastelen of bunkers of ovens. Ook kunnen sterke verschillen in bodemsamenstelling door middel van deze onderzoeksmethode gevat worden.

Een geofysisch onderzoek zal in dit geval niet leiden tot kenniswinst of een verfijnde onderzoeksstrategie.

-verkenkend en waarderend archeologisch booronderzoek: een verkennend archeologisch onderzoek heeft als doel eventuele bewaarde artefactensites in kaart te brengen door middel van een extensief boorgrid. In geval van een positieve waarneming kan met behulp van een waarderend booronderzoek in een intensiever grid de artefactenconcentratie gelokaliseerd en afgebakend worden. Op basis van de resultaten van deze booronderzoeken kan overgegaan worden tot de aanleg van proefputten om de onderzoeksstrategie te optimaliseren of een opgraving in functie van een artefactensite. Deze sites dienen gezocht te worden op landschappelijke locaties waar de bewaringskansen m.b.t een artefacten-strooiing gunstig zijn.

Gelet op de landschappelijke situatie, langs de vallei van de Ieperlee, dient louter op basis van landschappelijke factoren ter hoogte van het onderzoeksgebied uitgegaan te worden van een verhoogde trefkans inzake artefactensites. Daartegenover staat echter het verstedelijkte karakter van het onderzoeksgebied en de directe omgeving. Vanwege de bebouwing doorheen de tijd en de vernielingen tijdens WOI kan redelijkerwijs aangenomen worden dat de bewaringsomstandigheden met betrekking tot artefactensites niet gunstig zijn. De aanwezigheid van verplaatste artefacten in de bouwvoor of eventueel aanwezige ophogingspakketten kan uiteraard niet uitgesloten kan worden maar de kans dat verder onderzoek door middel van archeologische boringen nog leidt tot enige kenniswinst is te beperkt.

-veldkartering: een veldkartering of “field-walking” bestaat uit een systematische visuele inspectie van een terrein en het inventariseren van eventuele oppervlaktevondsten. Deze prospectiemethode wordt bij voorkeur aangewend op terreinen die een zekere mate van oppervlakte bewerking kennen. Afhankelijk van het karakter van het gerecupereerde vondstmateriaal kunnen gerichtere keuzes gemaakt worden in de eventueel te volgen onderzoeksstrategie op een terrein.

Gezien de verstedelijkte context van het projectgebied is de uitvoering van een veldkartering weinig zinvol.

-proefputten: een proefputtenonderzoek heeft als doel het terrein steekproefsgewijs archeologisch te inventariseren en op basis van objectieve waarnemingen uitspraken te doen over de aanwezigheid van ondergronds erfgoed binnen het onderzoeksgebied en de impact van de geplande werken hierop.

De cartografische bronnen en gekende waarden wijzen in hoofdzaak op een verwachting van resten van middeleeuwse bewoning en elementen van de vroegmoderne stadsversterking. Indien blijkt dat het bodemarchief niet is vergraven door de aanleg van de stadsgracht is de meest geschikte onderzoeksmethode in functie van resten van bewoning een proefputtenonderzoek. Zo kan de aanwezig erfgoed in kaart gebracht worden en de impact van de geplande werken ingeschat worden.

1.3.2 Aanwezigheid van een archeologische site

Tot op heden kan de aan- of afwezigheid van een archeologische site niet aangetoond worden. De beschikbare gegevens wijzen op de aanwezigheid van erfgoed uit de middeleeuwen en jongere perioden. De cartografische bronnen in combinatie met het hoogtemodel doen echter vermoeden dat het terrein zich ter hoogte van de postmiddeleeuwse stadsgracht bevindt. Dit zou impliceren dat oudere resten zijn vernield tijdens de aanleg van deze gracht. Verder onderzoek door middel boringen is echter noodzakelijk om dit objectief vast te stellen. Blijkt het bodemarchief bewaard dan is verder onderzoek in functie van middeleeuwse bewoning door middel van proefputten noodzakelijk.

1.3.3 De waardering van de archeologische site:

Niet van toepassing, cf. punt 1.3.2

1.3.4 Impactbepaling

Het bodemarchief dient eerst geëvalueerd en eventueel geïnventariseerd te worden, voor de impact van de geplande werken op aanwezig erfgoed kan bepaald worden, cf. punt 1.3.2.

1.3.5 De bepaling van de maatregelen

De maatregelen kunnen pas bepaald worden na uitvoering van de het booronderzoek en de terreininventarisatie. Enkel zo kan een duidelijke inschatting gemaakt worden inzake de aanwezigheid van archeologisch erfgoed en de impact van de geplande werken hierop cf. 1.3.2.

1.4 Programma van Maatregelen

1.4.1 De aanleiding van het vooronderzoek

Cf. supra, punt 1.3.6 Verslag van Resultaten.

1.4.2 Bepalen van de onderzoeksstrategie

De keuze voor de beschreven onderzoeksmethode werd afgetoetst aan de vier criteria opgenomen in de Code van Goede Praktijk artikel 5.3

-mogelijk: na de geplande sloopwerken worden geen obstakels voorzien waardoor de prospectie niet uitgevoerd kan worden.

-nuttig: door middel van het landschappelijk bodemonderzoek na de sloopwerken kan nagegaan worden of verder archeologisch onderzoek door middel van proefputten nog kan leiden tot kenniswinst.

-schadelijk: de impact van de verschillende onderzoeksmethoden op eventueel aanwezig erfgoed is normaliter beperkt, hierdoor blijven eventueel aanwezige relictten bewaard voor verder onderzoek.

-noodzakelijk: vanwege de ligging binnen een historisch stadscentrum vormen de geplande ingrepen lokaal een significante bedreiging voor het bodemarchief waardoor niet langer uitgegaan kan worden van in-situ bewaring. Verder onderzoek om het bodemarchief te evalueren en inventariseren is noodzakelijk.

1.4.3 Vraagstelling en onderzoeksdoelen

1.4.3.1 Landschappelijk bodemonderzoek

Het landschappelijk bodemonderzoek dient in hoofdzaak een antwoord te bieden op de volgende onderzoeksvragen:

-wat zijn de waargenomen bodemhorizonten, beschrijving + duiding?

-is het beeld van elke boring gelijk of zijn significante variaties in bodemopbouw waar te nemen?

-is het terrein inderdaad gelegen ter hoogte van de geslechte stadsgracht? Welke diepte bereikt deze ten opzichte van het huidige maaiveld?

-wat is de impact van de bebouwing en sloop op het bodemarchief?

-kan verder onderzoek in de vorm van proefputten ter hoogte van de geplande ingrepen nog leiden tot kenniswinst?

-hoe verhouden de waarnemingen zich tot de beschikbare gegevens?

-wat is de diepteligging van het archeologisch leesbaar niveau? Dient bij een proefputtenonderzoek rekening gehouden te worden met verschillende sporenniveaus?

- in welke mate interfereren de geplande werken met het bewaarde bodemarchief?
- wat betekenen de waarnemingen voor het grondverzet bij het proefsleuvenonderzoek?
- zijn tijdens het onderzoek anomalieën waargenomen die verder aandacht behoeven tijdens het proefputtenonderzoek?

1.4.3.2 Proefputtenonderzoek

Doel van de terreininventarisatie is een inschatting maken van aanwezig archeologisch erfgoed binnen het plangebied en de impact van de geplande werken hierop. Van belang hierbij is dat minstens volgende onderzoeksvragen beantwoord worden.

- wat zijn de waargenomen bodemhorizonten, beschrijving + duiding? hoe verhouden de waarneming zich tot de waarnemingen van het archeologisch onderzoek aan de Polenlaan?
- wat is de diepteligging van het archeologisch leesbaar niveau? Is er sprake van meerdere sporenniveaus?
- in welke mate interfereren de geplande werken met archeologisch relevante niveaus en aanwezige resten?
- in hoeverre is de bodemopbouw nog intact? is er sprake van verstoring? wat was de impact van de 20e-eeuwse bebouwing en daaropvolgende sloop op het bodemarchief?
- zijn er nog resten aanwezig? In welke mate zijn ze natuurlijk of antropogeen? Beschrijf.
- wat is de bewaringstoestand van deze resten?
- kunnen de bodemkundige vaststellingen gerelateerd worden aan de eventuele afwezigheid van oudere antropogene sporen?
- situeert het onderzoeksgebied zich ter hoogte van de stadsgracht of dient deze eerder ten westen van het onderzoeksgebied gezocht te worden?
- maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren, is er een ruimtelijk verband?
- kan op basis van het gerecupereerde materiaal een uitspraak gedaan worden over datering of fasering? Behoren de resten tot één of meerdere periodes?
- kan op basis van de waargenomen archeologische fenomenen een uitspraak gedaan worden over de aard en omvang van de menselijke aanwezigheid?
- zijn er indicaties die wijzen op de inrichting van een erf of nederzetting? Wijzen de sporen op artisanale activiteiten?
- zijn er indicaties voor de inrichting van een funeraire ruimte? wat is de omvang? hoeveel niveaus? geschatte aantal individuen?
- hoe verhouden de waarnemingen zich tot de cartografische gegevens?

-wat betekenen de gegevens mogelijk voor een aanvulling van kennisleemtes van de lokale en regionale ontwikkeling en geschiedenis?

-voor waardevolle vindplaats(en) die bedreigd worden door de geplande werkzaamheden: hoe kan deze bedreiging weggenomen of verminderd worden (m.a.w. is behoud in situ mogelijk)?

-voor bedreigde waardevolle vindplaatsen die niet in-situ bewaard kunnen blijven:

- wat is de ruimtelijke afbakening (in X, Y en Z coördinaten) van de zone(s) voor vervolgonderzoek?
- welke aspecten verdienen bijzondere aandacht?
- welke vraagstellingen zijn voor het vervolgonderzoek relevant?
- zijn er voor de beantwoording van de vraagstelling(en) natuurwetenschappelijke onderzoeken nodig? Zo ja, welke types staalnames zijn hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?

1.4.4 Resultaten van het vooronderzoek zonder ingreep in de bodem

Tot op heden werd reeds een bureauonderzoek (projectcode 2019H63) uitgevoerd met betrekking tot het projectgebied te Ieper. Hieruit kon een trefkans inzake resten van middeleeuwse bewoning en elementen van vroegmoderne versterkingen afgeleid worden.

1.4.5 Onderzoeksstrategie, -technieken en -methode

De meest geschikte onderzoekssequentie met betrekking tot het onderzoeksgebied vat aan met een booronderzoek en indien het bodemarchief bewaard is wordt dit aangevuld met een proefputtenonderzoek. Deze terreininventarisatie dient een statistisch representatief deel van het bedreigde terrein te onderzoeken om een antwoord te kunnen bieden op de onderzoeksvragen.

Het archeologisch onderzoek kan pas uitgevoerd worden na de geplande sloop van de aanwezige bebouwing. Deze sloopwerken mogen niet dieper reiken dan de aanwezige vloerplaat en funderingen om zo het bodemarchief niet verder te beschadigen.

Vóór het eigenlijke terreinwerk aanvangt, bekomt de veldwerkleider de nodige leidingplannen. Deze plannen dienen continu aanwezig te zijn gedurende de uitvoering van het archeologisch onderzoek. Daarnaast dient de uitvoerder van de werken er zich van bewust te zijn dat er bij graafwerken in de Ieperse binnenstad een trefkans bestaat inzake niet ontplofte geschutsmunitie uit de Eerste Wereldoorlog.

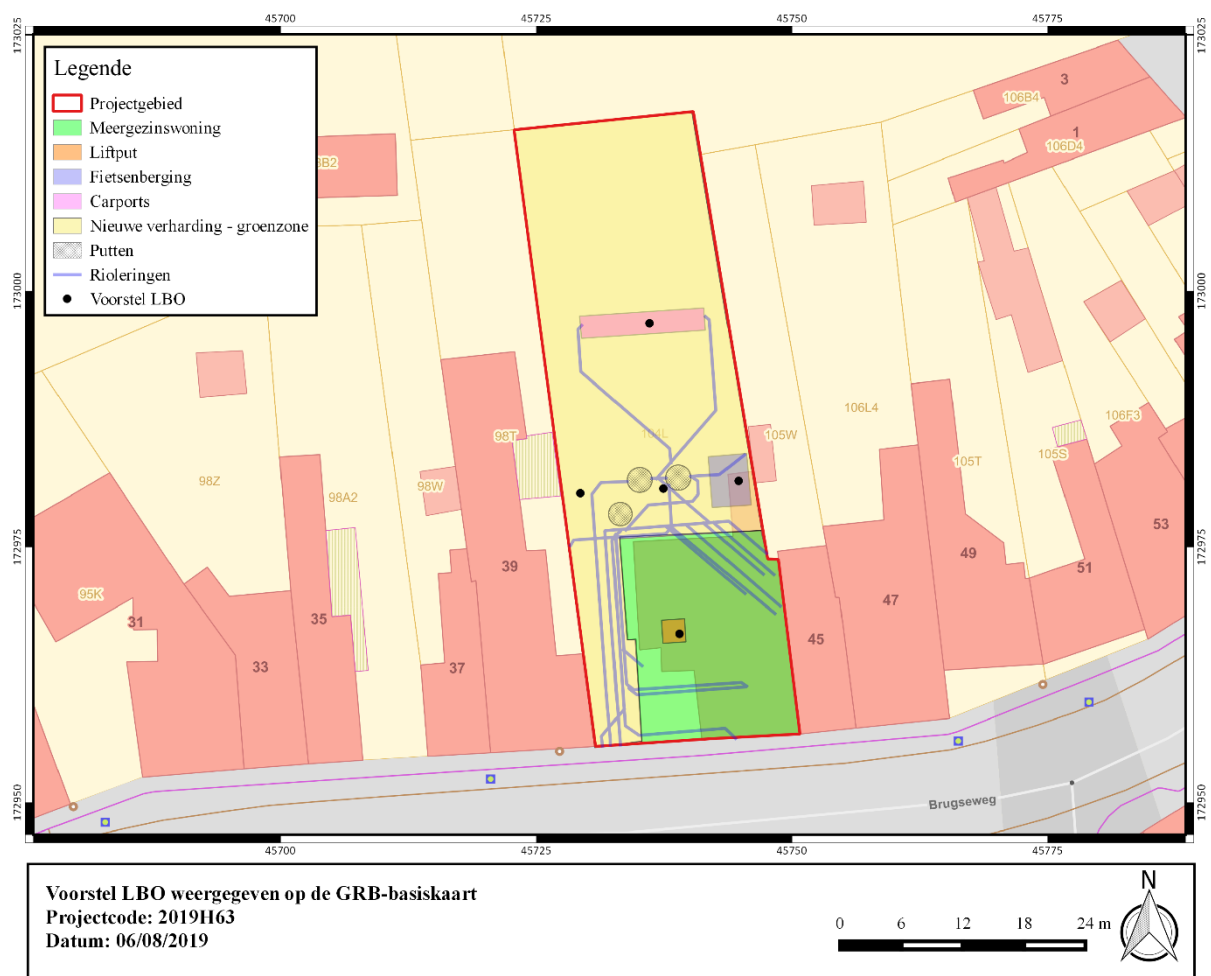
1.4.5.1 Landschappelijk bodemonderzoek

Het landschappelijk bodemonderzoek heeft in de eerste plaats de bedoeling een inzicht te verwerven in de bodemopbouw en de aanwezigheid van de gekarteerde stadsgracht. Mogelijk

is het bodemarchief tot op grote diepte vergraven. Het landschappelijk bodemonderzoek dient uitgevoerd te worden conform de bepalingen in de Code van Goede Praktijk artikels 7.3.1 en 7.3.2.

De landschappelijke boringen worden gezet met een Edelmannboor met diameter van 7cm. Teneinde de onderzoeksvragen te beantwoorden en de verstoringsgraad ter hoogte van de geplande ingrepen te evalueren worden minimaal 5 boringen gezet. Deze worden volgens een kruisvorm ingeplant waardoor een noord-zuid gerichte boorraai en een oost west gerichte boorraai wordt gezet. De boringen worden tot gezet tot op de diepte van de geplande ingreep. Hierbij wordt steeds minstens 50cm dieper geboord of tot de moederbodem is bereikt om een lokaal inzicht te verkrijgen in de onderliggende stratigrafie. Aangezien het landschappelijk bodemonderzoek tot nut heeft de bodemopbouw binnen het plangebied te evalueren in functie van de archeologische bewaringscondities, dient het boorresidu niet gezeefd te worden. Vanwege het aanwezige bouwpuin kan het noodzakelijk blijken dit booronderzoek mechanisch uit te voeren.

Figuur 2: Voorstel LBO weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.4.5.2 Proefputtenonderzoek

Er wordt voorgesteld om drie proefputten aan te leggen ter hoogte van de geplande ingrepen. Enkel op deze wijze kan het verloop van het eventuele grachtlichaam of de grens hiervan adequaat in kaart gebracht worden. Indien dit nodig mocht blijken om de onderzoeksvragen te beantwoorden, worden haakse sleuven of kijkvensters aangelegd om bepaalde fenomenen in een ruimer kader te bestuderen. Enige aanpassing van het sleuvenplan dient verantwoord te worden in de rapportage.

Het onderzoeksgebied is ca. 1150 m² groot. Er wordt geopteerd om 3 proefputten van 10m op 2m aan te leggen aan te leggen. Op deze manier wordt 60m² van het terrein onderzocht, d.i. 5,2%. De proefputten worden aangelegd tot op de diepte van de geplande ingreep waarbij een buffer van 20cm wordt gehanteerd of tot de moederbodem is bereikt. Indien blijkt dat de sleuven een te grote diepte bereiken dient gewerkt te worden in trappen, teneinde de fysieke integriteit van het uitvoerend personeel te waarborgen.

Proefput 1 wordt aangelegd ter hoogte van de voorziene nieuwbouw en liftkoker. De maximale diepte van de bodemingreep ter hoogte van de nieuwbouw bedraagt 170 cm. Rekening houdende met een buffer van 20 cm wordt deze proefput aangelegd tot een diepte van 190 cm-mv of tot de moederbodem wordt bereikt.

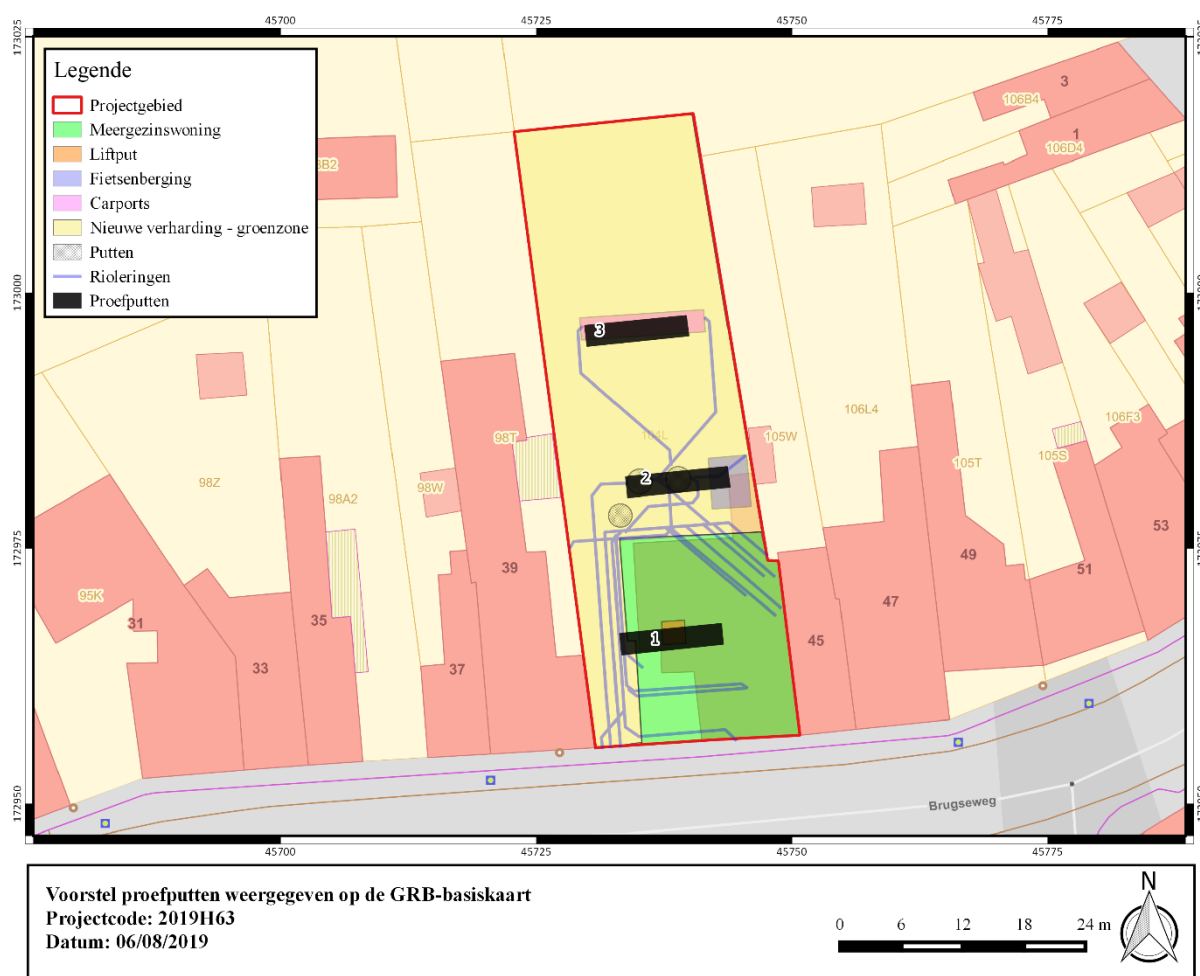
Proefput 2 wordt aangelegd ter hoogte van de voorzien putten en fietsenberging. De maximale diepte van de bodemingreep ter hoogte van de putten bedraagt 2 m-mv. Rekening houdende met een buffer van 20 cm wordt deze proefput aangelegd tot een diepte van 220 cm-mv.

Proefput 3 wordt aangelegd ter hoogte van de voorziene nieuwe carport. De maximale diepte van de bodemingreep bedraagt 90 cm-mv. Rekening houdende met een buffer van 20 cm wordt deze proefput aangelegd tot een diepte van 110 cm-mv.

De proefputten worden aangelegd door een rupskraan met tandeloze bak, deze graafmachine dient over voldoende vermogen te beschikken om een vlotte werking te garanderen. De minimale breedte van de kraanbak bedraagt 2m. De proefsleuf wordt laagsgewijs uitgegraven door de graafmachine, onder begeleiding van de veldwerkleider, tot op het archeologisch leesbaar niveau. Indien sprake is van meerdere sporenniveaus kan pas naar het dieperliggende gezakt worden indien het bovenliggende vrij is van sporen.

Tijdens het terreinwerk dient aandacht uit te gaan naar de bodemkundige situatie binnen het plangebied en de relatie met de aanwezige sporen. Deze worden geïnterpreteerd door een aardkundige. Ze worden tot relevante diepte uitgegraven. Het vooronderzoek met ingreep in de bodem, zijnde veldwerk, verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de bepalingen in de Code van Goede Praktijk.

Conform de Code van Goede Praktijk artikel 9.3 ligt de beslissing tot natuurwetenschappelijke staalname bij de veldwerkleider. Dit in overleg met de aardkundige en het Agentschap Onroerend Erfgoed wanneer relevant. Bij voorkeur wordt in de prijsopmaak een stelpost voorzien die kan aangesproken worden voor natuurwetenschappelijk onderzoek indien nodig.

Figuur 3: Voorstel proefputten weergegeven op de GRB-basiskaart (Bron: Geopunt).

1.4.6 Eventuele afwijkingen van de CGP

Voor de prospectie met ingreep in de bodem worden geen situaties verwacht waarin afgeweken zal moeten worden van de bepalingen in de Code van Goede Praktijk.

1.4.7 Noodzakelijke competenties van de uitvoerders

Het veldwerkteam bestaat minimaal uit:

- een veldwerkleider (onder begeleiding van een erkend archeoloog), deze veldwerkleider voldoet aan de bepalingen in de Code van Goede Praktijk en heeft aantoonbare ervaring met onderzoek op contexten in historische stadskernen.
- een assistent-archeoloog voldoende aan de vereisten van de Code van Goede Praktijk.
- een aardkundige ondersteunt de archeologen bij de interpretatie van de bodemprofielen en waargenomen sporen. Hij/zij rapporteert over de bodemkundige waarnemingen.

1.4.8 Vondsten

Overdracht van het archeologisch ensemble gebeurt na afloop van het archeologisch vooronderzoek conform artikels 5.2.1, 5.2.2 en 5.2.3 van het Onroerend Erfgoeddecreet. Vóór de start van het onderzoek worden door de erkende archeoloog en de initiatiefnemer duidelijke afspraken gemaakt met betrekking tot de overdracht van het archeologisch ensemble bij de eigenaar, het erkende onroerend erfgoeddepot of andere bewaarder van het archeologisch ensemble. Na het beëindigen van de verwerking en het opleveren van de eindrapportage vindt de overdracht van het opgravingsarchief plaats. Indien een vervolgonderzoek noodzakelijk blijkt, dient het opgravingsarchief integraal overgedragen te worden aan de uitvoerder van dit vervolgonderzoek.

1.5 Conclusie

De initiatiefnemer plant de sloop van de aanwezige bebouwing en de realisatie van een nieuwbouwproject aan de Brugseweg 41-43 te Ieper. De geconsulteerde gegevens wijzen op een trefkans inzake resten van middeleeuwse bewoning en elementen van de vroegmoderne stadsversterkingen. Het bureauonderzoek heeft vooralsnog geen argumenten opgeleverd waardoor aangenomen kan worden dat verder onderzoek niet langer kan leiden tot kenniswinst. In eerste plaats dient een booronderzoek de verstoringsgraad te evalueren. Mogelijk is het bodemarchief volledig vergraven door de aanleg van de postmiddeleeuwse stadsversterkingen. Blijkt dit niet het geval dan is de meest geschikte onderzoeksmethode een proefputtenonderzoek.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

